

УДК 336.132.11

БЮДЖЕТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**BUDGETARY REGULATIONS OF REGIONAL DEVELOPMENT****Сергій Олександрович КРИНИЦЯ***кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Черкаського інституту банківської справи
Університету банківської справи НБУ (м. Київ)***Sergiy O. KRYNYTSYA***PhD in Economics, Associate Professor of Finance Department, Cherkasy Institute of Banking of the University of
Banking of the National Bank of Ukraine (Kyiv)
serge.krinitza@gmail.com*

Анотація. У статті проведено аналіз законодавчої бази та чинної системи бюджетного регулювання територіального розвитку, доведено, що низька дієвість бюджетного регулювання на регіональному рівні зумовлена відсутністю чіткого механізму фінансової підтримки соціально-економічного розвитку проблемних регіонів, обґрунтовано напрями становлення такого механізму з метою підвищення ефективності державної регіональної економічної політики та зростання ролі місцевих органів влади у вирішенні проблем регіонального розвитку.

Summary. The analysis of legislative basis and valid operating system of the budgetary regulation of territorial development is conducted. Proved is that the low effectiveness of the budgetary regulation at regional level is caused by the absence of clear mechanism of socio-economic sponsorship development in problem regions. The mechanism directions to increase the effectiveness of state regional economic policy as well as the growth of local authorities' role in solving the problems of regional development are studied.

Ключові слова: *бюджет розвитку, децентралізація бюджетної системи, депресивні території, державна регіональна політика.*
Key words: *budget of development, budgetary system decentralization, depressed territories, state regional policy.*

Постановка проблеми. Головною ознакою демократичності суспільства є відповідальність державних та місцевих органів влади за забезпечення соціально-економічного розвитку, зокрема регіонального. За принципом субсидіарності з метою якнайповнішого задоволення потреб громадськості влада має бути наближеною до кожного громадянина. У зв'язку з цим актуальною є передача повноважень і пов'язаної з ними відповідальності за розвиток регіонів від центрального уряду до органів регіонального та місцевого самоврядування.

Одним з основних інструментів реалізації таких повноважень є фінансовий механізм та бюджет. Однак досі в Україні не вдалося вирішити завдання використання бюджету як знаряддя активного впливу на економічні процеси на регіональному рівні, стимулювання розвитку підприємництва, залучення інвестицій в економіку регіонів, пріоритетного розвитку депресивних та проблемних територій.

Бюджет є дієвим інструментом в руках як центральних, так і місцевих органів влади, за допомогою якого вони можуть стимулювати розвиток соціально-економічних процесів у країні в цілому і на окремих територіях зокрема. Отже бюджетний механізм має будуватися таким чином, щоб, по-перше, забезпечувати можливість місцевої влади активно впливати на розвиток підвідомчих територій, по-друге, слугувати уряду активним знаряддям ліквідації територіальних диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів.

У зв'язку з цим особливого значення набуває, з одного боку, вимога децентралізації бюджетної системи і передачі в розпорядження місцевих та регіональних органів влади достатніх власних фінансових ресурсів для впливу на регіональний розвиток, з іншого боку, узгодженість міжбюджетних стосунків та створення механізмів пріоритетного розвитку так званих депресивних та проблемних територій.

На жаль ні перше, ні друге завдання в Україні не реалізоване. Адже досі не створено відповідного механізму формування місцевих бюджетів як основного важелю впливу в руках місцевих та регіональних органів влади на соціально-економічні процеси на підвідомчих територіях. А існуюча бюджетна система не сприяє вирішенню завдань регіональної політики. Незважаючи на ряд докорінних змін вона багато в чому зберігає застарілі підходи часів командно-адміністративної економіки, які зумовлюють невідповідність цієї системи вимогам сьогодення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні основи бюджетного забезпечення регіонального розвитку ґрунтовно досліджуються у працях таких українських вчених: О. Балацького, В. Буковинського, А. Єпіфанова, І. Запатріної, Т. Загонацької, Я. Казюка, О. Кириленка, О. Кліменка, В. Кудряшова, Л. Максимової, О. Мечинського, О. Ніколаєвої, В. Опаріна, С. Пакуліна, І. Сала, А.Ставицького, О. Теліженка, К. Ткаченка, О. Топчія, Ю. Чередниченка та інших.

Разом з тим в економічній теорії та практиці неповною мірою вирішені питання побудови ефективної системи бюджетного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів. Існує необхідність подальшого дослідження питань, пов'язаних із розробкою дієвого механізму забезпечення бюджетів розвитку у складі місцевих бюджетів необхідними джерелами коштів, запровадження інструментів стимулювання розвитку регіонів тощо.

Метою статті є розроблення пропозицій щодо подальшого реформування бюджетного механізму, яке б дозволило державі та місцевим органам самоврядування використовувати бюджет як дієвий інструмент регулювання регіонального розвитку.

Обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Конституція України, Бюджетний кодекс України, Закони «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про стимулювання розвитку регіонів», щорічні Закони «Про Державний бюджет України на поточний рік», а також Податковий кодекс України утворили правове поле, в рамках якого протікає бюджетний процес.

Відповідно до чинного законодавства органи місцевого самоврядування самостійно розробляють, затверджують і виконують відповідні місцеві бюджети [16, с. 61]. Право самостійно використовувати місцевими органами влади відповідні бюджети як засіб регулювання економічних і соціальних процесів на підвідомчих територіях встановлено статтею 61 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Так,

зокрема, місцеві органи влади згідно цього закону самостійно визначають напрями використання коштів місцевих бюджетів відповідно до закону [16, с. 61], мають право самостійно встановлювати додаткові пільги з оподаткування в межах тих коштів, які надходять до їх бюджетів, ставки місцевих податків та зборів.

Спроможність органів місцевого самоврядування впливати на економіку за допомогою бюджету визначається передусім тим, які саме важелі надані цим органам законом. Мова йде в першу чергу про передачу місцевим бюджетам певних дохідних джерел, які місцеві органи управління можуть використовувати з метою стимулювання економічної діяльності на підвідомчих територіях.

Разом з тим декларована у нормативних актах самостійність місцевих бюджетів, а головне, пов'язана з нею відповідальності місцевих органів влади за соціально-економічний розвиток власних територій на практиці реалізується слабо.

Як свідчать дані рисунку 1, бюджетна система України розвивається в напрямі подальшої централізації дохідних джерел і зниження самостійності місцевих бюджетів.

Відповідно до основного законодавчого акту, який регулює розподіл джерел та функцій між рівнями бюджетної системи України є Бюджетний кодекс. Нова редакція Бюджетного кодексу (від 8 липня 2010 року), який набув чинності з 1 січня 2011 року, за бюджетами розвитку місцевих бюджетів закріплюються такі дохідні джерела:

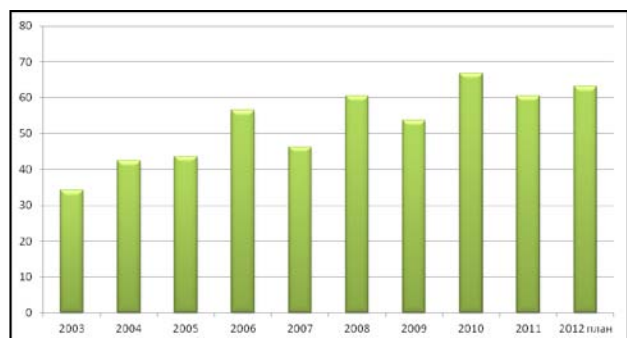

Рис.1 Питома вага офіційних трансфертів в загальних доходах місцевих бюджетів
* за даними Міністерства фінансів України [2]

1) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування;

2) єдиний податок, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування;

3) дивіденди, нараховані на акції господарських товариств, у статутних капіталах яких є комунальна власність;

4) плата за надання місцевих гарантій;
 5) кошти пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту, отримані відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

6) кошти від відчуження майна, що належить Автономній Республіці Крим, та майна, що перебуває в комунальній власності, кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них;

7) 90 відсотків коштів від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них, що перебувають у державній власності до розмежування земель державної і комунальної власності, при цьому від продажу земельних ділянок, які знаходяться на території Автономної Республіки Крим: 35 відсотків – до бюджету Автономної Республіки Крим, 55 відсотків – до сільських, селищних, міських бюджетів Автономної Республіки Крим;

8) капітальні трансферти (субвенції) з інших бюджетів;

9) кошти від повернення кредитів, наданих з відповідного бюджету, та відсотки, сплачені за користування ними (крім повернення кредитів, наданих з місцевих бюджетів індивідуальним сільським забудовникам та повернення кредитів, наданих з місцевих бюджетів молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла, а також пені і відсотків за користування ними);

10) місцеві запозичення, здійснені у порядку, визначеному цим Кодексом та іншими законами України;

11) кошти, які передаються з іншої частини місцевого бюджету за рішенням відповідної місцевої ради [1, с. 71].

Нова редакція Бюджетного кодексу розширила перелік доходів, які зараховуються до бюджетів розвитку, що зокрема стосується єдиного податку. Проте, на жаль, це не позначилося на збільшенні

інвестицій з місцевих бюджетів (табл. 1).

Кошти бюджету розвитку відповідно до того ж нормативного акту витрачаються на:

1) погашення місцевого боргу;
 2) капітальні видатки, включаючи капітальні трансферти іншим бюджетам;

3) внески органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування до статутного капіталу суб'єкта господарювання;

4) проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки, що підлягає продажу;

5) підготовку земельних ділянок несільськогосподарського призначення для продажу на земельних торгах;

6) платежі, пов'язані з виконанням гарантійних зобов'язань Автономної Республіки Крим чи територіальної громади міста.

Капітальні видатки бюджету розвитку спрямовуються на:

– соціально-економічний розвиток регіонів;
 – виконання інвестиційних програм;

– будівництво, капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери і житлово-комунального господарства;

– будівництво газопроводів і газифікацію населених пунктів;

– будівництво і придбання житла окремим категоріям громадян відповідно до законодавства;

– збереження та розвиток історико-культурних місць України та заповідників;

– будівництво та розвиток мережі метрополітенів;

– придбання вагонів для комунального електротранспорту;

– розвиток дорожнього господарства;
 – придбання шкільних автобусів та автомобілів швидкої медичної допомоги;

– комп'ютеризацію та інформатизацію загальноосвітніх навчальних закладів;

– інші заходи, пов'язані з розширенням відтворенням.

Таблиця 1

Інвестиції за рахунок місцевих бюджетів у 2006-2012 роках

Роки	Капітальні вкладення за рахунок коштів місцевих бюджетів	% від загального обсягу інвестицій
2006	6732	4,5
2007	9370	4,2
2008	12498	4,6
2009	5914	3,1
2010	6367	3,4
2011	8801	3,4
I кв.2012	676	1,4

* складено за даними Державного комітету статистики [3]

Окрім того, на фінансування бюджету розвитку місцевого бюджету можуть спрямовуватися місцеві запозичення. Але Бюджетний кодекс обмежує деякі місцеві бюджети цим правом. Так відповідно до ст.74 Кодексу місцеві запозичення здійснюються з метою фінансування бюджету розвитку бюджету Автономної Республіки Крим, міських бюджетів та використовуються для створення, приросту чи оновлення стратегічних об'єктів довготривалого користування або об'єктів, які забезпечують виконання завдань Верховної Ради Автономної Республіки Крим та міських рад, спрямованих на задоволення інтересів населення Автономної Республіки Крим і територіальних громад міст [1, с. 74].

Отже, права здійснювати місцеві запозичення, а отже, і фінансувати бюджет розвитку позбавлені всі обласні, районні, селищні, сільські та районні у містах бюджети.

Ще одним джерелом наповнення бюджетів розвитку місцевих бюджетів є інвестиційна субвенція, яка може надаватися місцевим бюджетам з бюджету державного [1, с. 105].

Відповідно до норм чинного законодавства надання субвенцій на виконання інвестиційних програм (проектів) ґрунтується на таких основних принципах:

1) принцип об'єктивності та відкритості - отримувач субвенції визначається за прозорими процедурами;

2) принцип єдності - розподіл коштів має забезпечити реалізацію системи національних цінностей і завдань інноваційного розвитку та сприяти зменшенню відмінностей в рівні життя населення різних регіонів країни;

3) принцип збалансованого розвитку - надання державної підтримки територіям з урахуванням їх потенціалу;

4) принцип цільового використання коштів - субвенція використовується виключно на мету, визначену її надавачем, з урахуванням прогнозних та програмних документів економічного та соціального розвитку країни і відповідної території, державних цільових програм, прогнозу бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди [1, с. 105].

Субвенції на виконання інвестиційних програм (проектів) надаються з державного бюджету місцевим бюджетам з урахуванням таких основних засад:

1) економічної ефективності досягнення цілей інвестиційної програми із залученням мінімального обсягу бюджетних коштів на виконання інвестиційних програм;

2) направленості субвенції виключно на створення, приріст чи оновлення основних фондів

комунальної форми власності;

3) фінансової забезпеченості інвестиційних програм, строк впровадження яких довший, ніж бюджетний період, необхідними фінансовими ресурсами місцевих бюджетів, кредитами, залученими під державні та/або місцеві гарантії, та коштами субвенції на їх виконання впродовж усього строку впровадження;

4) рівня забезпеченості закладами соціально-культурної сфери;

5) рівня розвитку дорожнього та комунального господарства;

6) участі бюджету отримувача субвенції;

7) обґрунтування спроможності подальшого утримання за рахунок коштів місцевих бюджетів об'єктів комунальної власності [1, с. 105].

Розподіл субвенції на виконання інвестиційних програм (проектів) здійснюється на підставі формалізованих параметрів, що базуються на фактичних та прогнозних показниках економічного та соціального розвитку відповідної території (основними з яких є показники обсягу промислового виробництва, обсягу валової продукції сільського господарства, обсягу інвестицій в основний капітал, рівня щільності населення, рівня безробіття населення, доходів населення у розрахунках на одну особу, середньомісячної заробітної плати працівників) [1, с. 105].

Однак Бюджетний кодекс, встановлюючи принципи та засади надання місцевим бюджетам інвестиційних субвенцій не конкретизує і не закріплює механізму розподілу таких субвенцій, посиляючись лише на необхідність прийняття окремої постанови Уряду для врегулювання цього питання [1, с. 97].

На виконання цієї норми Бюджетного кодексу Кабінетом Міністрів України 18 травня 2011 року ухвалено Постанову «Про затвердження Порядку та умов надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на виконання інвестиційних програм (проектів)» №520 [4]. Ця постанова затверджує «Порядок та умови надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на виконання інвестиційних програм (проектів)».

Згідно з цим Порядком інвестиційні субвенції надаються виключно на створення, приріст або оновлення основних фондів комунальної форми власності і спрямовуються на:

– впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій;

– будівництво і реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери;

– розвиток дорожнього та комунального господарства;

– здійснення екологічних та

природоохоронних заходів;

– здійснення спільних заходів, які передбачені угодами щодо регіонального розвитку, укладеними відповідно до Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» [5].

Умовами надання субвенцій є:

1) відповідність інвестиційних програм (проектів) програмним і прогнозним документам економічного і соціального розвитку держави, відповідного регіону, державним цільовим програмам, а також пріоритетним напрямкам розвитку регіонів на період до 2015 року відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року;

2) наявність проектно-кошторисної документації інвестиційних програм (проектів), оформленої відповідно до Порядку затвердження інвестиційних програм і проектів будівництва та проведення їх державної експертизи;

3) фінансова забезпеченість інвестиційних програм (проектів), строк впровадження яких довший, ніж бюджетний період, необхідними фінансовими ресурсами місцевих бюджетів, кредитами (позиками), залученими під державні та/або місцеві гарантії, та субвенцією на їх виконання протягом усього строку впровадження;

4) співфінансування інвестиційних програм (проектів) з місцевих бюджетів у таких розмірах:

25 відсотків загальної кошторисної вартості програми (проекту) - для інвестиційних програм (проектів), які виконуються за рахунок коштів міського бюджету м. Києва;

15 відсотків - для інвестиційних програм (проектів), які виконуються за рахунок коштів бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим і обласного значення, міського бюджету м. Севастополя;

5 відсотків - для інвестиційних програм (проектів), які виконуються за рахунок коштів міських (міст районного значення), обласних, районних, селищних і сільських бюджетів [4].

Відповідно до згаданого Порядку місцеві органи виконавчої влади та виконавчі органи рад подають інвестиційні програми (проекти), які передбачається виконувати за рахунок субвенцій, на розгляд Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським держадміністраціям, а ті в свою чергу розглядають подані інвестиційні програми (проекти) з урахуванням того, що вони повинні забезпечувати реалізацію завдань інноваційного розвитку відповідного регіону та введення в дію передбачених ними об'єктів у планованому або наступних за планованим двох бюджетних періодах і подають до 1 березня року, що

передуює планованому, головним розпорядникам бюджетних коштів пропозиції щодо виконання за рахунок субвенцій пріоритетних і соціально важливих інвестиційних програм (проектів).

Головні розпорядники бюджетних коштів опрацьовують подані Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями пропозиції і визначають орієнтовні обсяги субвенцій виходячи з чисельності населення та рівня соціально-економічного розвитку регіону за такими основними показниками:

- обсяг промислового виробництва;
- обсяг валової продукції сільського господарства;
- обсяг інвестицій в основний капітал;
- рівень щільності населення;
- рівень безробіття населення;
- розмір доходів населення у розрахунку на одну особу;
- розмір середньомісячної заробітної плати працівників [4].

Головні розпорядники коштів подають Мінфіну обґрунтовані пропозиції щодо виконання інвестиційних програм (проектів) для визначення обсягів субвенцій адміністративно-територіальним одиницям під час складання проекту Державного бюджету України на планований бюджетний період.

Як бачимо, постанова Уряду дещо конкретизує порядок надання субвенції, хоча конкретного механізму розподілу коштів між бюджетами розвитку місцевих бюджетів все ж не закріплює.

Тому цей документ може так і лишитися на папері. На нашу думку, основними проблемами, що стають на заваді ефективному використанню міжбюджетного розподілу інвестиційних субвенцій є: по-перше, мізерність коштів, які передбачені в Державному бюджеті на фінансування регіонального розвитку (табл. 2); по-друге, непрозорість розподілу цих коштів між регіонами.

Не можна не відмітити ще один головний недолік застосовуваного підходу фінансування регіонального розвитку, а саме, відсутність стимулювання місцевих та регіональних органів місцевого самоврядування докласти власних зусиль щодо подолання проблем розвитку своїх територій. Адже, по-перше, регіон, який з року в рік отримуватиме все кращі показники економічного та соціального розвитку автоматично позбавлятиметься державної фінансової підтримки, по-друге, завдання інтенсифікації розвитку регіонів вимагає безумовної участі місцевої влади, створення мотиваційних чинників всередині самих регіонів. Разом з тим

Таблиця 2

*Інвестиційні субвенції з державного бюджету та бюджети розвитку
у складі місцевих бюджетів у 2011 році*

	Фактичне виконання у 2011 році	у % до обсягу місцевих бюджетів	у % до загального обсягу міжбюджетних трансфертів	у % до обсягу бюджету розвитку
Капітальні видатки місцевих бюджетів	8801,3	4,9		
Інвестиційні субвенції з Державного бюджету	4869,1	2,7	5,1	55,3
Довідково:				
Загальні видатки місцевих бюджетів	180987,8			
Загальний обсяг міжбюджетних трансфертів з Державного бюджету	94875,0			

* складено за даними Міністерства фінансів України [2]

застосований механізм фінансування розвитку регіонів створює враження «нав'язування» цих підходів «згори», з боку центру.

Тому варто було б попередньо визначити проблемні регіони, які потребують державної підтримки і запровадження в них програм подолання депресивності. До складу таких регіонів мають включатися не лише «найгірші» (за показниками, звичайно), але й усі ті, в яких показники соціально-економічного розвитку значно нижчі від середніх по країні (скажімо, в межах 25% відхилення). Статус депресивної території має переглядатися не щороку лише з цілком гіпотетичним встановленням семирічної межі, а на фіксований 7-10 річний період. На такий же термін мають розроблятися і державні програми подолання депресивності окремих регіонів, фінансове забезпечення виконання таких програм має плануватися за програмно-цільовим методом у відповідних довгострокових бюджетах. Такий підхід мав би заохотити місцеві органи влади використовувати власні зусилля щодо стимулювання розвитку територій, адже поліпшення показників рівня розвитку не означатиме автоматичне припинення державної фінансової підтримки.

Іншою проблемою існуючої бюджетної системи на нашу думку є відсутність стимулу у місцевих органів влади щодо нарощування власного дохідного потенціалу, адже існуючий формульний підхід до розрахунку міжбюджетних трансфертів і закріплення розрахункових індексів відносної податкоспроможності на 3 роки [1], це докорінно не змінить ситуацію, адже вилучення додаткових власних доходів шляхом перерахунку обсягів міжбюджетних трансфертів все одно має місце, хоч і по закінченню трирічного періоду.

На нашу думку, проблема підвищення відповідальності місцевої влади за регіональний розвиток, децентралізація бюджетної системи, підвищення стимулів місцевої влади щодо активного впливу на розширення податкової бази в регіоні може бути вирішена шляхом перегляду положень Бюджетного кодексу щодо розмежування доходів між рівнями бюджетів та передачі в розпорядження місцевої влади додаткових дохідних джерел. Таким джерелом може бути податок на прибуток підприємств. Окрім власне суттєвого збільшення доходів місцевих бюджетів та зменшення їх залежності від трансфертів з державного бюджету, це, по-перше, дозволить місцевій владі активно використовувати бюджет як інструмент впливу на економічний розвиток; по-друге, слугуватиме надійним «зворотнім зв'язком» економіка регіону – місцева влада (економічний спад призводитиме до зменшення доходів місцевих бюджетів, економічний ріст – навпаки), адже більшість дохідних джерел, нині закріплених за місцевими бюджетами напряму не пов'язані з результатами функціонування економічних суб'єктів.

Також має бути переглянутим існуючий підхід до визначення розмірів міжбюджетних трансфертів. Він має бути доповнений механізмами, які би враховували власні зусилля регіонів по нарощуванню податкової бази, з тим, щоби цей приріст не вилучався при перегляді індексів податкоспроможності територій.

Як варіант ми пропонуємо методику, яка б враховувала зусилля регіонів по активізації впливу на соціально-економічні процеси на підвідомчих територіях та кінцеві результати діяльності кожного з регіонів, сутність якої полягає в наступному. Розмір нормативів

бюджетної забезпеченості та бюджету розвитку в розрахунку на одного жителя регіону має коригуватися залежно від власних зусиль регіонів щодо нарощування власної податкової бази, росту виробництва, розвитку соціальної сфери. В якості критерію таких зусиль можуть бути використані, наприклад, показники динаміки доходів бюджету або інтегрального показника рівня розвитку регіону. У випадку, коли ці показники зростатимуть, регіон отримуватиме збільшений норматив на коефіцієнт, що перевищує темпи росту показників, і навпаки. Тобто норматив бюджетної забезпеченості на одного жителя видатками поточного характеру у послідоючих (після року початку застосування пропонованої методики на практиці) періодах визначатиметься за формулою:

$$H_{nrt}^c = H_{nrt} \cdot \frac{D_t}{D_{t-1}} \cdot k_c, \quad (1)$$

де H_{nrt}^c – загальний норматив бюджетної забезпеченості на одного жителя поточними видатками для t -го регіону в розрахунковому періоді t , враховуючий зусилля регіонів по розширенню податкової бази;

H_{nrt} – загальний норматив бюджетної забезпеченості на одного жителя поточними видатками для t -го регіону в розрахунковому періоді t .

D_t – сукупні доходи бюджетів всіх рівнів, що надійшли в t -тому регіону у попередньому періоді, що передує періоду t ;

D_{t-1} – сукупні доходи бюджетів всіх рівнів, що надійшли в t -тому регіону у минулому періоді;

k_c – коефіцієнт стимуляції, причому: $k_c > 1$, якщо $D_t > D_{t-1}$, $k_c < 1$, якщо $D_t < D_{t-1}$.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України за станом на 8 липня 2010 р. № 2456-VI / Верховна Рада України. — Офіц.вид. // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 50–51. — С. 572

2. Звіти про виконання Державного бюджету України [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. — Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

3. Капітальні інвестиції в Україні. Статистичний бюлетень [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. — Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.

Таким чином, регіони, на території яких доходи бюджетів всіх рівнів зростають, матимуть право збільшувати норматив бюджетної забезпеченості поточними видатками. Відповідно збільшуватиметься і обсяг місцевого бюджету та доходи, що передаються регіону з процесі міжбюджетного регулювання в розмірі, що перевищуватиме приріст загальної суми надходжень на цій території, тоді як при зменшенні надходжень, обсяг доходів, що отримує регіон, зменшиться. Це стимулюватиме місцеві та регіональні органи влади до нарощування не тільки власної бази надходжень, а й загальної бази оподаткування, що зумовить заінтересованість місцевих керівників не тільки у виконанні місцевого бюджету, а й бюджетів інших рівнів.

Висновки. Отже, подальше реформування бюджетної системи має проводитися в напрямку децентралізації і забезпечення місцевих органів влади додатковими дохідними джерелами, що залежать від результативності функціонування економіки регіону. Державна регіональна політика, використання фінансових інструментів державного впливу на регіональний розвиток мають опиратися на чітко розроблені процедури визначення депресивних регіонів, які потребують державної підтримки на основі системи критеріїв, що якнайповніше описують проблеми та «вузькі місця» соціально-економічного розвитку територій. Такі процедури мають базуватися не лише на державній фінансовій підтримці депресивних регіонів, але й враховувати власні зусилля органів місцевого та регіонального самоврядування, стимулювати останні до активізації впливу на розвиток підвідомчих територій.

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та умов надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на виконання інвестиційних програм (проектів)» // Урядовий кур'єр. — 2011. — №95. — С. 3

5. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» // Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 51. — С. 548